

Organisasjonsnummer: 930580783
Foretaksnavn AKERSHUS FYLKESKOMMUNE
Kontonummer: 6130 05 00640 **verifisert**

Adresse: Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
E-postadresse: post@afk.no

Kontaktperson
Navn: Tord Peder Rafael Luna Araldsen
Telefonnummer: 93206156
E-postadresse: tordar@afk.no

Økonomisk aktivitet og kryssfinansiering
Søker utøver økonomisk aktivitet? Nei

Flere søkere:
Akershus fylkeskommune
Lillestrøm
Nes
Aurskog-Høland
Rælingen

Utfyller
Navn: Tord Peder Rafael Luna Araldsen

Mottaker: Miljødirektoratet
Kopimottaker: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

SØKNAD

REFERANSEN.R.: 26S7B32E

Bedre bruk av husdyrgjødsel på Romerike

Hva slags type tiltak søker dere om? Forprosjekter for klimagassreduserende tiltak

Om tiltaket

I hvilket fylke skal tiltaket gjennomføres? Akershus

Nærmere beskrivelse

Gi en kort oppsummering av tiltaket:

Norsk biogassproduksjonen skal økes med 1 TWh hvert år. Det er satt et mål om at 30 % av all husdyrgjødsel skal gå til biogass. Bruk av husdyrgjødsel til å produsere biogass er svært effektivt til å redusere klimagassutslipp, samtidig som det bidrar til økt beredskap ved produksjon av energi og ivaretagelse av fosfor.

Samarbeid mellom biogassanlegg og landbruk er utfordrende fordi det krever stor omstilling og det er marginale økonomiske gevinster å hente. I 2026 er det allikevel en mulighet for omstilling som følge av at landbruket og biogassprodusenter må tilpasse seg et nytt og strengere gjødselregelverk. I tillegg går biogassanlegget på Nes gjennom en omfattende omorganisering.

Gjennom prosjektet skal vi utrede og kommunisere den økonomiske og klimamessige gevinsten av at landbruket disponerer husdyrgjødsel til biogassanlegg og tar imot biogjødsel. Vi vil spesielt se på økonomiske gevinster knyttet til transport og lagring av husdyrgjødsel, samt ressurseffektiv bruk av biogjødsel. Målet er å gjøre det mer attraktivt for både landbruk og biogassanlegg å samarbeide om økt biogassproduksjon.

Arbeidet som gjøres har ingen direkte kobling opp mot eksisterende biogassanlegg. Samarbeid mellom biogassanlegg og landbruk kan knyttes opp mot hvilken som helst biogassaktør som ønsker å etablere seg i regionen.

Beskriv potensialet for klimagassreduksjon for tiltaket dere vil prosjektere.:

Vi har estimert biogasspotensialet fra husdyrgjødsel i kommunene Lillestrøm, Ullensaker, Lørenskog, Rælingen, Aurskog-Høland, Nes, Gjerdrum, Nittedal, Nannestad, Eidsvoll og Hurdal til 27 GWh. Til sammenligning ble det produsert 20 GWh biogass på Romerike Biogassanlegg i 2024. Dersom vi antar at 40 % av husdyrgjødsel i regionen går til biogass som erstatter diesel med en utslippsfaktor på 260 tonn CO₂/GWh, tilsvarer dette et utslippskutt på ca 2.850 tonn CO₂-ekv. Faktoren på 40 % rettferdiggjøres ved at det er satt et mål om at 30 % av husdyrgjødsel i Norge skal gå til biogassproduksjon, hvilket vil kreve en større andel i nærheten av industrielle anlegg.

I tillegg har de samme kommunene et utslipp på 18.000 tonn CO₂-ekvivalenter knyttet til gjødselhåndtering (utslipp av metan og lystgass). Vi antar at bedre lagring og håndtering av gjødsel kan bidra til å redusere disse utslippene med 20 %. Dette tilsvarer en utslippsreduksjon på ca. 3.600 tonn CO₂-ekv.

Til sammen har tiltaket et potensial på å redusere utslippene med ca. 6.450 tonn CO₂-ekv. i kommunene på Romerike. Dette tilsvarer ca. 0,6 % av klimagassutslippene i disse kommunene eller 5 % av utslipp fra jordbrukssektoren.

Vi har ikke tatt hensyn til eventuelle synergieffekter knyttet til «samråtning» av andre råstoffer ved biogassanlegget. Andre effekter som økt karbonbinding i jord, redusert bruk av kunstgjødsel og effektivisert gjødseltransport er heller ikke tatt med.

Beskriv hvorfor dette tiltaket er et utslippsreduserende tiltak kommunen ønsker å arbeide videre med:

Akershus fylkeskommune har satt som mål om å redusere klimagassutslippene i fylket med 80 % innen 2030 og at Akershus skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. Dette er ikke mulig uten å redusere klimagassutslipp fra jordbruket, som er en sektor der det er sært vanskelig å kutte utslipp. Biogass er en løsning som kan gi reduserte klimagassutslipp fra sektorene «veitrafikk», «jordbruk» og «annen mobil forbrenning», 3 av de 4 største utslippskildene i Akershus. Samtidig kan tiltaket gi positive effekter på miljø ved å bidra til bedre håndtering av organiske ressurser i tillegg til å bidra til utviklingen av sirkulære verdikjeder.

Tiltaket støtter også opp under flere stortingsvedtak om biogass, bl.a. målet om at 30 % av husdyrgjødsel skal gå til biogassproduksjon; kravet om at bruk av husdyrgjødsel i skal utredes for industrielle

biogassanlegg basert på matavfall (Innst. 127 S 2017-2018); og målet om 1 TWh økt biogassproduksjon årlig fra 2025 (Innst. 250 S 2024–2025). Det underbygger også delmål 3 i regjeringens samfunnsoppdrag for sirkulær økonomi: Bedrifter deler i større grad knappe ressurser som råvarer, energi og areal.

Kommuner og gårdbrukere sitter på viktig lokal kunnskap, men har hverken midler, insentiver eller tilgang til den spesialiserte fagkompetansen som trengs for en helhetlig analyse av samarbeidsmuligheter for å produsere biogass. Gjennom Biogass Oslofjord har fylkeskommunene på Østlandet opparbeidet seg den nødvendige fagkunnskapen til å bistå med nødvendig kompetanse, men har ikke ressurser til å drive frem lokale prosjekter da dette krever mye tid til å vurdere lokale forhold og omfattende informasjonsarbeid. Med midler fra Klimasats og Akershus fylkeskommune vil det kunne ansettes en person med lokal tilknytning på Romerike i ett år i 100 % prosjektstilling.

Videre har næringsavdelingen i Akershus fylkeskommune nylig gjennomført en analyse som viser at utvikling av «biohubber» på Hadeland og Romerike bør være en prioritering for fremtidig næringsutvikling i Akershus fylke. Rapporten, som er gjennomført av Mepex, estimerer at en storskala oppskalering av biogassproduksjon i Akershus har en verdi på 580 millioner kr. årlig.

Beskriv hvorfor økonomisk støtte vil være utløsende for at tiltaket blir gjennomført:

Kommuner og gårdbrukere sitter på viktig lokal kunnskap, men har hverken midler, insentiver eller tilgang til den spesialiserte fagkompetansen som trengs for en helhetlig analyse av samarbeidsmuligheter for å produsere biogass. Gjennom Biogass Oslofjord har fylkeskommunene på Østlandet opparbeidet seg den nødvendige fagkunnskapen til å bistå med nødvendig kompetanse, men har ikke ressurser til å drive frem lokale prosjekter da dette krever mye tid til å vurdere lokale forhold og omfattende informasjonsarbeid. Med midler fra Klimasats og Akershus fylkeskommune vil det kunne ansettes en person med lokal tilknytning på Romerike i ett år i 100 % prosjektstilling.

Gjennomføring

Varighet: 02.02.2026 - 31.08.2027

Gjennomføringsplan:

Biogass Oslofjord (BGO) er prosjekteier og har ansvaret for fremdrift og rapportering til Miljødirektoratet. Videre vil BGO bidra med fagkunnskap og ha en koordinerende rolle for å sikre kunnskapsoverføring og samarbeid mellom andre biogassprosjekter på Østlandet.

Gardemoreregionen IPR (GRIP – et samarbeid mellom Eidsvoll, Gjerdrum, Hurdal, Nannestad, Nes og Ullensaker), Lillestrøm kommune, Nes kommune, Aurskog-Høland kommune og Rælingen kommune (heretter kalt «kommunene») har ansvaret for å engasjere og følge opp en prosjektleder i 100 % stilling i 1 år. Ansvaret er formalisert i en egen avtale signert mellom BGO og GRIP. Kommunene vil også bistå med å fremskaffe nødvendig informasjon for prosjektet, som for eksempel oversikt over eksisterende gjødselkummer eller koblinger til andre prosjekter med mulige synergier. Videre skal prosjektleder gjennomføre følgende aktiviteter med faglig støtte fra BGO:

- 1) **Kostnadsanalyse av gjødseltransport:** anslå årlige kostnader og klimagassutslipp tilknyttet gjødseltransport for landbruket i regionen. Tar utgangspunkt i etablert praksis, nytt gjødselregelverk og etablert metodikk som er utviklet av NIBIO gjennom prosjektet Dekk og Diesel.
- 2) **Kostnadsanalyse av gjødsellager:** kartlegge eksisterende infrastruktur og anslå behovet for nye investeringer i gjødsellager som følge av nytt gjødselregelverk. Dette vil forsøkes å gjøres ved å bruke en KI-modell til å gjenkjenne gjødsellager fra kartdata for kommunene. En slik modell vil ha overføringsverdi til andre regioner, og vil utvikles i samarbeid med analyseavdelingen til Akershus fylkeskommune.

- 3) Effektanalyse av biogjødsel: det er ikke gjort noen praktisk analyse i Norge av hvorvidt biogjødsel fra biogassanlegg faktisk erstatter kunstgjødsel. Gjennom prosjektet vil det gjøres en egen vurdering om hvordan bruk av organiske gjødselprodukter (biogjødsel og husdyrgjødsel) kan erstatte kunstgjødsel så effektivt som mulig, slik at det gir mest mulig positive effekter for klima, miljø og økonomi. Gjøres i samråd med Norsk Landbruksrådgiving og NIBIO.
- 4) Helhetlig analyse: anslår økonomisk og klimamessig påvirkning for samarbeid mellom biogassanlegg og landbruk. Kan blant annet inkludere vurderinger knyttet til rammevilkår, organisering og lovverk. Informasjon og beregninger samles og publiseres i en egen rapport på biogassoslofjord.no.
- 5) Informasjonsarbeid og forankring mot landbruket: Det arrangeres informasjonsmøter for å dele resultater. Det lages minst 1 mediasak. Det settes av god tid til 1-1 dialog med interessenter. Prosjektet skal tilrettelegge for lokal forankring og demokratiske prosesser.
- 6) Informasjonsarbeid og forankring mot kommunene: Det samles inn informasjon og arrangeres møter for ansatte i kommunene som skal jobbe med saker knyttet til håndtering av husdyrgjødsel som skal til biogassproduksjon og håndtering av biogjødsel.
- 7) Prosjektutvikling: det foreslås hvordan prosjektet eventuelt kan tas videre for å realisere potensialet i regionen.

Hvordan er tiltaket politisk forankret?

Akershus fylkeskommune

Tiltaket er politisk forankret i Akershus fylkeskommunes Handlingsplan for klima 2025–2028 (vedtatt 9.4.2025). Planen slår fast at klimagassutslippene skal reduseres med minst 80 % innen 2030 og at Akershus skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. Under satsingsområdet jordbruk og mat er «bærekraftig utnyttelse av husdyrgjødsel» et prioritert tiltak. Prosjektet støtter opp under dette ved å utvikle kunnskap om hvordan gjødsel kan inngå i en sirkulær verdikjede med biogassproduksjon og biorest. Tiltaket understøtter også fylkets arbeid med sirkulær økonomi og mobilitet, der utbygging av biogassinfrastruktur inngår som en del av omstillingen til lavutslipp. Videre har Akershus fylkeskommune satt av 1,3 mill. til arbeid med bedre håndtering av organiske gjødselvarer gjennom Oslofjordsatsingen.

Aurskog-Hølands kommune

Aurskog-Hølands kommuneplan samfunnsdel (2023–2035) setter klare mål om å redusere klimabelastningen og styrke bærekraftig ressursforvaltning. Kommunen har et konkret klimamål om å redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet med 30 % innen 2030. Under Miljømessig bærekraft (kap. 3.2) fremhever kommunen behovet for å redusere utslipp, utvikle sirkulær økonomi og forbedre utnyttelsen av biologiske ressurser. Landbruket pekes ut som en nøkkelnæring hvor mer effektiv og miljøvennlig ressursbruk er nødvendig for å nå kommunens klimamål. Klimaplan 2018–2030 (kap. 4.1) understøtter dette med mål om betydelige utslippsreduksjoner fra kommunal virksomhet og tiltak for bedre håndtering av husdyrgjødsel og økt bruk av biogass.

Lillestrøm kommune

Lillestrøm kommune har ambisiøse klimamål. Et sentralt mål er å redusere de samlede klimagassutslippene med 60 % innen 2030. I kommuneplanens samfunnsdel (2020–2031) er klima og miljø ett av fire prioriterte satsingsområder, med hovedmålet om at kommunen skal « redusere klimagassutslippene og ha en god ressursforvaltning » (kap. 3.1). Dette omfatter både utslippskutt i samfunnet og mer effektiv areal- og ressursbruk. Kommunens Klimastrategi (2021) fremhever grønn næringsutvikling, klimavennlig areal- og transportplanlegging og omstilling i landbrukssektoren som sentrale virkemidler (kap. 3.1 og 3.2). Strategien

fremhever (kap. 3.4) bedre ressursutnyttelse av biologiske materialstrømmer og økt sirkulær økonomi som sentrale tiltak for å redusere utslipp.

Nes Kommune

Nes kommuneplan samfunnsdel (2024–2036) fastsetter et tydelig klimamål om å redusere kommunens totale klimagassutslipp med 60 % innen 2030, og løfter under temaet Klima og miljø (kap. 4.3) fram behovet for sirkulær ressursforvaltning, bedre utnyttelse av biologiske ressurser og mer bærekraftige løsninger i landbruket. Klimaplanen (2019–2030) understøtter dette med mål om reduserte utslipp fra landbrukssektoren, mer klimavennlig håndtering av husdyrgjødsel og økt bruk av biogass som virkemiddel (kap. 6 og 7).

Rælingen kommune

Rælingen kommunes planverk har tydelige mål knyttet til både utslippsreduksjon, sirkulær økonomi og klimavennlig landbruksdrift. I kommunedelplanen for klima, energi og sirkulær økonomi (2022) er det satt mål om minst 55 % reduksjon i klimagassutslipp innen 2030, og om netto null utslipp innen 2050. Kommunedelplan for landbruk (2016–2027), kapittel 4.4, vektlegger at landbruket skal utvikles gjennom klimavennlige driftsmetoder, redusert forurensning og bedre ressursutnyttelse. Planen legger vekt på å bevisstgjøre aktører om klimagevinster av ulike driftsformer og på at behandling av husdyrgjødsel i biogassanlegg kan redusere metanutslipp.

GRIP

Prosjektet har blitt tatt opp og presentert på representantskapsmøte til GRIP med følgende vedtak: PS 25/66 "Bedre bruk av husdyrgjødsel på Romerike" - ved Biogass Oslofjord IPR - desember 2025 «GRIP vedtar deltakelse i søknaden fra Biogass Oslofjord IPR, til Klimasats 2026, og mottak av midler fra Biogass Oslofjorden IPR/Akershus fylkeskommune for delaktighet i prosjektet. Nes kommune vil ta ansvar for mottak av tildelte midler før 31.12.2025, og for prosjektoppfølgning.»

Hvor integrert er klimagassreduksjon i kommunens arbeid i dag? Betydelig integrert

Vil tiltaket bidra til at klimagassreduksjon blir mer integrert i kommunens arbeid? Hvordan?

Ja, prosjektet vil bidra til økt kapasitet til å jobbe med å redusere klimagassutslipp fra jordbrukssektoren.

Skal kommunen(e) finansiere og gjennomføre klimatiltaket med betydelig innsats fra næringsliv, innbyggere eller organisasjoner? Nei

Omstillingseffekt

Hvilke aktører skal være vesentlig involvert i prosjektet?

Kommunesamfunnet: Prosjektet involverer også eksterne aktører i kommunen, for eksempel innbyggere, lokalt næringsliv og lokale organisasjoner.

Kommentar til dette?

Prosjektet vil ha omfattende samarbeid og involvering av landbruket.

Hvordan kan tiltaket bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet?

Tiltaket bidrar til økt produksjon og bruk av fornybar energi og resirkulert gjødsel. På sikt kan tiltaket også bidra til økt karbonopptak ved CCS-teknologi knyttet til biogass og økt karboninnhold i jord ved bruk av biogjødsel på arealer med lite organisk materiale.

Budsjett

Kostnader	Beløp
Arbeidstid, prosjektleder og kommuner	1 068 000
Sum kostnader	1 068 000

Finansiering	Beløp
Samlet kostnad	1 068 000
- Egne midler	668 000
- Andre offentlige midler / annen finansiering	0
Omsøkt tilskudd	400 000

Kan deler av tiltaket gjennomføres med mindre tilskudd enn omsøkt? Nei

Eventuelle merknader:

Biogass Oslofjord setter av ca. 170 timer til oppfølging av prosjektet. Disse timene føres ikke som en kostnad ettersom kravet til egenandel allerede er møtt. Vedlegg inkluderer mer detaljert budsjett og timefordeling på aktiviteter.

Utdyping finansiering

Har tiltaket søkt/bedt om andre offentlige midler, men ikke fått slik støtte? Nei

Vedlegg

 BGO Klimasats 2026 Budsjett husdyrgjødsel til biogass på Romerike.xlsx (Økonomi/Finansiering)

 Tord Peder Rafael Luna Araldsen for **AKERSHUS FYLKESKOMMUNE**

Levert 17.12.2025